

ČERVEN 2017

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na červen	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v květnu	6
Pozvánka na akce v červnu	7
Pokožové rostliny	8
Fotogalerie	11
Horoskop	12
Významné dny a výročí v červnu	13
Významy jmen	14
Pranostiky	18
Bylinkový receptář	19
Něco ke čtení	21
Pověsti z Velkého Meziříčí	23

BLAHOPŘÁNÍ NA ČERVEN

Oldřiška SOBOTKOVÁ

Anna HLADÍKOVÁ

Mgr. Libuše MUSILOVÁ

Alois CHLUBNA

Metoděj JAŠA

Stanislava KAKUŠKOVÁ

**Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně
šťěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.**

**Obyvatelé a zaměstnanci
domova**

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci květnu odešli:

Paní Miloslava Křížová + 1. 5. 2017

Paní Jarmila Čermáková + 11. 5. 2017

Paní Blažena Musilová + 15. 5. 2017

Paní Anežka Vlčková + 19. 5. 2017

V květnu přišli noví obyvatelé:

Paní Růžena Horká z Velkého Meziříčí

Pan Josef Macek z Budišova

Paní Růžena Březková z Pavlova

Paní Růžena Nevrklová z Velkého Meziříčí

Paní Marie Řezáčová z Velkého Meziříčí

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

- BUFET**

**POJÍZDNÁ PRODEJNA BUDE PŘISTAVENA KAŽDOU
STŘEDU OD 11,20 – 11,35**

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy pečiva a potravin můžete uskutečnit každou středu v pojízdné prodejně, nákup drogerie je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	od 10:00	trénink paměti
	od 13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	od 9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	od 10:00	tvůrčí činnosti
	od 14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	od 10:00	keramická dílna / čtení v knihovně
		setkání u kávy
	od 11:25	pojízdná prodejna
Čtvrtek	od 10:00	vaření
		společenské hry

U3V

Pátek	od 10:00	čtení, audioknihy
	od 13:00	společná modlitba
	od 13:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V KVĚTNU

Na začátku května jsme společně ozdobili věnec a následně i břízku, kterou jsme pak vztyčili s pomocí pánů údržbářů v atriu jako májku. V prostorách atria se nechala ovívat větrem až do konce května, kdy jsme ji opět hromadně zbourali.

Ve středu 3. května byla na Kraji prezentace naší spolupráce s Výchovným ústavem v rámci výstavy Přijďte k nám na návštěvu – Srdce na dlani. Výstava byla k vidění v krajské budově až do konce května, součástí výstavy byly fotografie ze společných akcí a výrobky.

Čtvrtky 4. a 18. května patřily výuce na univerzitě třetího věku s panem doktorem Kameníkem na téma Lety do vesmíru a Komety I.

Společnými silami jsme ve čtvrtek 11. května upekli linecké cukroví, které jsme si dali k čaji či kávě v pondělí 15. května, kdy jsme oslavili v jídelně Den matek a Den rodin. Písničky, tanečky a básničky si pro nás připravily děti z mateřské školy Oslavická.

Ve středu jsme se jely s některými klientkami do Bystřice nad Pernštejnem na Setkání seniorů.

V úterý 30. května dopoledne jsme společně s klienty z Denního stacionáře Nesa opékali buřty v parku.

O den později, ve středu 31. května za námi zavítala děvčata z VÚ a vyráběla s námi keramiku, která pak bude zdobit naši zahrádku.

POZVÁNKA NA AKCE V ČERVNU

1.června/ čtvrtek

Výuka na U3V – Komety II.

8. června/ čtvrtek

První narozeniny morčete Medarda

13. června/ úterý

Krajské kolo ve hře Pétangue v Domově pro seniory Třebíč

15. června / čtvrtek

Výuka na U3V - Jupiter

16. června/ pátek

Pobožnost Božího těla

29. června/ čtvrtek

Květinový den

POKOJOVÉ ROSTLINY

ZAHRÁDKA V LÁHVI

Před časem oběhla svět informace o zajímavé zahrádce v lahvi s vlastním mikroklimatem, která nebyla zalévána celých 41 let. Její zakladatel David Latimer zasadil do demižonu od vína podeňku. Po určitou dobu ji zaléval, pak láhev zazátkoval a rostlina v ní rostla a roste po desetiletí. To je i pro skeptiky argument, že skleněná zahrádka stojí za vyzkoušení. Další její příjemnou vlastností je nepochybná estetická přitažlivost – tedy aspoň v případě, že se osázení podaří.

Co budete potřebovat?

K vytvoření zahrádky v láhvi se používají skleněné a především průhledné nádoby (nepropouští-li dostatek světla, nebude správně probíhat fotosyntéza). Mohou to být velké láhve, sklenice, skleněná

koule pro rybičky nebo demižon. Nádobu by měla být taková, aby bylo možné ji přikrýt nebo zazátkovat – pak se podaří uvnitř vytvořit přirozený ekosystém. Láhev by měla mít dostatečně široké hrdlo, jímž do ní budete rostliny vkládat.

Postup:

- Nádobu důkladně očistěte
- Na dno nasypejte drenážní vrstvu. Měla by být silná alespoň 3 cm – to chrání kořeny před hnilobou. Jako drenáž lze použít například keramzit, štěrk, nasbírané drobné kamínky nebo roztlučené cihly. Přidejte i trochu dřevěného uhlí, které bude regulovat kyselost půdy.
- Dál do nádoby nasypejte silnější vrstvu (minimálně několik centimetrů) půdy. Pro většinu druhů je vhodná lehká rašelina, do níž lze přidat trochu písku.
- Úzkou lžící nebo dlouhým klacíkem zeminu lehce upěchujte a udělejte v ní důlky pro rostliny.
- Pinzetou, kleštičkami nebo dvěma tenkými klacíky zasadte rostliny do půdy a přihrňte kolem nich rašelinu. Je dobré si techniku nejprve procvičit bez rostlin. Práce není obtížná, ale vyžaduje trpělivost a přesnost.
- Rostliny jemně ostříkejte vodou. Tak se z nich odstraní zemina.
- Zahrádku zazátkujte, dejte na ni víčko nebo ji jiným způsobem zavřete.

Další péče:

- Minizahrádku je nutné občas zalévat, ale ne příliš často, protože v nádobě vzniká mikroklima.
- Rostliny potřebují světlo, ale ne přímé sluneční paprsky, které je mohou popálit.
- Pokud pozorujete na rostlinách znepokojivé příznaky, zkuste zahrádku provětrat. Přílišné vlhko může vést k hnilobě.
- Rostliny je vhodné zavlažovat mlžením. Velké množství vody je může zničit. Používejte odstátou vodu.
- Je lepší se vyhýbat pravidelnému hnojení, aby rostliny nadměrně nevzrostly, ale občas můžete přidat do zálivky poloviční dávku hnojiva.
- Je lepší volit druhu, které pomalu rostou a mají rády skleníkové podmínky. U velkých nádob bude výběr větší.

Vhodné rostliny do zahrádky v láhvi:

- Podrostovka – má nezvykle zbarvené listy – růžové nebo zelenobílé, dorůstá do výšky 20 cm
- Kaktusy a ostatní sukulenty – zpravidla rostou pomalu a mají malé rozměry, jsou vhodné do otevřených zahrádek, kde není stále vlhké mikroklima
- Šáchor – zvláštní rostlina, která má ráda vlhké podmínky, ale značně se rozrůstá. Proto je vhodný do větších nádob.
- Mucholapka podivná – hmyzožravý druh, vyhovuje ji bažinaté prostředí, ocení občasné vpuštění hmyzu do zahrádky.

- Mech – lze ho sebrat venku s kouskem zeminy a s ní pak rostlinu zasadit do láhve, mech zavlažujte výhradně mlžením.

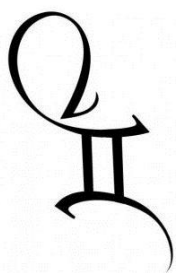
Autorem je Vladislav Velínský

Zdroj textu: Časopis Moje zahrádka

Zdroj obrázku: <http://www.bing.com/images/>

FOTOGALERIE

HOROSKOP

BLÍŽENEC (GEMINI) 21.5. – 20. 6.

Tento rok bude pro vás rokem úspěchu. Hlavně na počátku bude váš pracovní elán stoupat. V září můžete obdržet podporu od nadřízených, která bude mít pozitivní dopad nejen na vlastní sebeúctu ale i na peněženku. Koncem roku budete mít možnost nějaké zahraniční cesty související s prací. Studenti mají velký potenciál vyniknout a uspět v tomto školním roce. Kdo se delší dobu zaobírá myšlenkou změnit povolání, může tak učinit v září.

V lednu pocítíte silné milostné pouto a nebude nouze o dobrodružství, ale také bude nutno zůstat v některých situacích vyvážený. Nejlepší čas na romantiku se jeví v červenci. V tomto období se pro nezadané může objevit vysněný partner. Ti, kdo měli doposud ve vztahu problémy, budou okouzlení náhlou změnou v porozumění a upevnění partnerství.

Přes počáteční nápor vaše finance zažijí na přelomu ledna a února navýšení. Může to taky znamenat, že majetek, který vlastníte, bude mít tendenci ke zvýšení hodnoty. V květnu a červnu si dejte pozor na veškeré neuvážené nákupy a možnosti investování, prožijte toto období skromně. V srpnu a září se otevrou různé finanční možnosti. V listopadu se vaše kupní síla zvýší, takže si budete moci dopřát konečně to, po čem toužíte.

V lednu a únoru se budete cítit ve vrcholné formě, nicméně neměli byste díle pokračovat v hýření a stavech přepracování. V dubnu může hrozit nachlazení a pocity zimomřivosti, současně také bolesti hlavy. Chcete-li občas vyčistit hlavu a cítit se dobře, zkuste vícekrát navštívit saunu nebo prodloužené procházky lesem. S dostatkem pozitivní energie zabezpečíte ochranu pro své tělo a snažte se více odpočívat, pokud to půjde.

Zdroj textu: Zemědělský kalendář 2017

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V ČERVNU

1. 6. Mezinárodní den dětí

8. 6. Mezinárodní den oceánů

15. 6. Světový den proti násilí na seniorech

16. 6. Evropský den židovské kultury

18. 6. Den otců

21. 6. Evropský den hudby, Mezinárodní den trpaslíků

27. 6. Den památky obětí komunistického režimu – výročí popravy Milady Horákové v roce 1950

Významná výročí

1. 6. 1907 se narodil **Jan PATOČKA** (110. výročí), filozof, estetik, překladatel a historik (zemřel 13. 3. 1977).

1. 6. 1942 byl popraven **Vladislav VANČURA** (75. výročí), prozaik, dramatik a filmový režisér (narozen 23. 6. 1891)

6. 6. 1987 zemřel **Eduard PETIŠKA** (30. výročí), básník, prozaik a překladatel (narozen 14. 5. 1924)

16. 6. 1877 se narodil v Boskovicích, okr. Blansko, **Karel ABSOLON** (140. výročí), archeolog, speleolog a geograf (zemřel 6. 10. 1960)

18. 6. 1942 se narodil **Paul McCARTNEY** (75. výročí), anglický zpěvák a skladatel

27. 6. 1967 se narodil **Jan HŘEBEK** (50. výročí), filmový režisér

28. 6. 1947 zemřel **Stanislav Kostka NEUMANN** (70. výročí), básník (narozen 5. 6. 1875)

*Zdroj textu: https://issuu.com/kjm_brno/docs/kalendarium_2017_web/1?ff=true&e=2297487/41564767

VÝZNAMY JMEN

1.6. Laura – latinský původ, jméno proslavily Petrarcovy sonety, jinak je nejasného původu a významu. Buď vychází z latinského laurus = vavřín, přeneseně **vítězství**, triumf nebo se jedná o domácí formu k Laurentii.

2.6. Jarmil – různé výklady původu, jméno je vykládáno několika způsoby. Jeden se přiklání k významu **svaté jméno**. Druhý výklad se odvolává ke složenině slov jarý = bujný, prudký, silný a slova mil = milující. Význam jména tedy byl **milující jaro, sílu, bujnost**.

3.6. **Tamara** – hebrejský původ, jméno vychází z hebrejského slova támár = palma datlová. V přeneseném významu jméno označuje ženu jako **životadárnou**.

4.6. **Dalibor** – slovanský původ, první část jména je sloveso rozkazovací dali = vzdaluj, druhou část tvoří staré sloveso boriti = bojovati, vzdalovati. Významem jména je **vzdaluj boj**.

5.6. **Dobroslav** – slovanský původ, jméno se vykládá jako slavný dobrotou, dobrotivý, případně **oslavující dobro**.

6.6. **Norbert** – germánský původ, jméno vzniklé ze slov nord = sever a beraht = jasný, skvělý. Význam jména je **slavný severan** nebo severní zář.

7.6. **Iveta, Slavoj** – jméno Iveta má keltský původ a vzniklo ve Francii s významem tisový luk, případně **válečník s tisovým lukem**. Slavoj má český původ a je patrně nově utvořeno autorem v Královedvorském rukopisu a znamená **slavný**.

8.6. **Medard** – germánský původ, jméno vzniklo z francouzské podoby Médard a vychází ze starogermánského jména Mahtahard, které vzniklo složením slov math = moc, síla a hardus = tvrdý, přísný. Význam jména je **mocný, udatný**.

9.6. **Stanislava** – slovanský původ, ženská podoba mužského jména Stanislav, které se vykládá jako **upevnit slávu** nebo stát se slavným.

10.6. **Gita** – východní původ, jméno vzniklo z jména Margita jako jeho domácká podoba. Původ je nejčastěji udáván jako orientální. Indické

slovo maňdžárí = **perla** přešlo jako margarita do latiny. Také se můžeme setkat s výkladem, kdy se jedná o íránský původ se stejným významem.

11. 6. **Bruno** – germánský původ, jméno vychází ze staroněmeckého brúno, což znamená **hnědý, snědý**.

12. 6. **Antonie** – latinský původ, ženská podoba k mužskému jménu Antonín.

13. 6. **Antonín** – latinský původ, vychází z latinského Antoninus, což znamená k Antoniovi patřící, Antonius bylo jméno římského šlechtického rodu. Význam jména bývá uváděn jako **přední, čelní**.

14. 6. **Roland** – germánský původ, jméno pochází ze starogermánského Hruoland, které je složeno ze slov hruod = sláva a land = země. Vykládalo se jako **sláva země**.

15. 6. **Vít** – latinský/ germánský původ, jméno vychází z latinského slova vitus = **živý, veselý**. Dle jiných výkladů je původ germánský a vychází buď ze slova weit = **šikorý, rozsáhlý**, nebo wit = les, **lesní**.

16. 6. **Zbyněk** – slovanský původ, jméno vzniklo jako osamostatnělá varianta jména Zbyhněv, které se vykládá jako **zbyl hněv**, posilující hněv.

17. 6. **Adolf** – germánský původ, vzniklo ze staroněmeckého jména Adalwolf. Jedná se o složeninu adal = **ušlechtilý** a wolf = **vlk**.

18. 6. **Milan** – slovanský původ, novější jméno jihoslovanského původu, které je utvořeno od případného jména **milý, milovaný**.

19. 6. **Leoš** – latinský/ řecký, počestělá forma jména Leo znamená **lev**.

20. 6. **Květa** – český původ, novější české jméno s významem **kvetoucí, květinová**.

21. 6. **Alois** – germánský původ, nejčastěji se vykládá jako obměna francouzského jména Louis, což je obměna německého jména Ludvík = **slavný bojovník**.

22. 6. **Pavla** – latinský původ, ženská podoba k jménu Pavel, které pochází z latinského paulus = **malý, nepatrný, skromný**.

23. 6. **Zdeňka** – slovanský původ, význam jména je udělat (se) slavnou, **oslavující práci**.

24. 6. **Jan** – hebrejský původ, jedná se o osamocenou zkrácenou podobu německého jména Johannes, která má původ v hebrejském jménu Jochánán. Význam jména je **Bůh je milostivý**.

25. 6. **Ivan** – hebrejský původ, Ivan je ruská forma jména Jan, význam jmen je stejný. Tedy **Bůh je milostivý**.

26. 6. **Adriana** – latinský původ, ženská podoba jména Adrian, případně Hadrián. Jméno vzniklo z případného jména k Adria – města, které dalo jméno celému moři Adriatické – Jadranské. Význam jména je **pocházející z města Adrie**.

27. 6. **Ladislav** – slovanský původ, patrně se jedná o zkrácenou variantu jména Vladislav. Význam jména je **vládou slavný, slávě vládnoucí**.

28. 6. **Lubomír** – slovanský původ, jméno je složeninou slov lubo = milovník, milující a mir = mír, případně svět nebo pořádek. Význam jména je milující mír, **mírumilovný**.

29. 6. **Petr a Pavel** – Petr – řecký původ, pochází z řeckého slova pétrá = **skála**. Vykládá se jako skálopevný nebo muž jako skála.

Pavel – latinský původ, vychází z latinského slova paulus = **malý, nepatrný, skromný**. Paulus bylo už římské příjmení.

30. 6. **Šárka** – český původ, jméno vytvořené uměle dějepisci rozvádějícími českou dívčí válku, o níž se zmiňuje již kronikář Kosmas. Jako základ jména posloužil název skalnatého hřbetu ve stejnojmenném údolí na severozápadním okraji Prahy. Význam jména je **skalnatý hřbet** nebo také horské návrší.

*Zdroj textu: <http://jmena.zex.cz/svatky.php?id=cerven>

PRANOSTIKY

Prší-li na Ladislava, deště čeká nás záplava.

Na svatého Ivana déšť neví co roupama.

Na svatého Jána voda očekávána.

Když Alois léto přivleče, louka se skvěle poseče.

Je-li červen deštivý, krásný červenec nás navštíví.

Dbej, aby co svatý Vít poseče, svatý Jan neodplavil.

O svatojánské noci si dny podávají ruce.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-kveten/>

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

DOBROMYSL OBECNÁ

Tato statná rostlina patří mezi ozdoby naší přírody. Vyskytuje se dosti často, a když se objeví v hustším porostu, zbarví celou louku nebo mýtinu do fialova. Pro její rozměry a výrazné květy nelze dobromysl přehlédnout, proto je i její sběr velmi snadný. Sbírám ji těsně před začátkem kvetení, jakmile se začnou otevírat první květy, a to celou, asi 25 cm dlouhou horní část rostliny i s listy. Drogu lze většinou koupit i v lékárně.

Slovenské jméno (pamajorán) naznačuje, že jde o jakousi nepravou majoránku. Spolu s její slavnou příbuznou znali a obdivovali dobromysl bylinkáři a lékaři všech dob, někdy jí připisovali až zázračnou moc. Pro svou chuť a intenzivní vůni slouží dobromysl odedávna i jako koření, já ji s oblibou používám při pečení drůbeže a přidávám ji do některých polévek i omáček.

Z mnoha dobrých účinků dobromysle se nejčastěji využívá její schopnost čistit zahleněné plíce, pomáhá při úporném suchém kašli, při chronickém kataru a ostatních nemocech průdušek. Její české jméno zřejmě vychází z velmi dobrého účinku na nervovou soustavu. Dobromysl uklidňuje, při tomto použití částečně nahrazuje i kozlík, celkově posiluje organismus, zlepšuje krevní oběh – to vše jsou účinky, které zajisté zlepší i naši mysl. Droga působí také dezinfekčně, je dobrá na žaludek, proti plynatosti, upravuje stolicí, zvláště při průjmech, pomáhá proti křečím a pro ženy je důležitá tím, že při vynechání menstruace ji opět vyvolá, napomáhá pravidelnosti cyklu a uvolňuje křeče.

Dobromysl je častou a velmi dobrou přísadou do bylinných koupelí, protože posiluje celý organismus; velmi dobře se tyto účinky projevují u slabých dětí. Prospívá však i při revmatismu a kožních onemocněních. Přidávám ji také do inhalačních směsí při rýmě, chřipce, zánětu průdušek a podobně.

Žádné škodlivé účinky dobromysle nebyly zjištěny, je to bylina, která posiluje a zlepšuje náladu, ale nemělo by se to přehánět.

Autorkou je Aurélia Dugasová

*Zdroj textu: Babiččiny bylinky, A. Dugasová, ISBN 80-7181696-5, str. 139

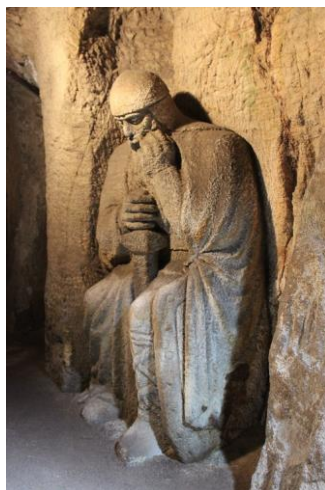
*Zdroj obrázku: www.google.cz/dobromysl

NĚCO KE ČTENÍ

BLANIČTÍ RYTÍŘI ČEKAJÍ NA PROBUZENÍ

Jeskyně Blanických rytířů je unikátní dílo inspirované českou historií. Nachází se na Blanensku, nedaleko města Kunštát, na okraji obce Rudka, v nitru kopce nazvaného Milenka. Tvůrcem tohoto jedinečného díla byl rodák z nedalekého Bořitova, Stanislav Rolínek, čalouník a talentovaný sochař samouk. Bohužel onemocněl tuberkulózou plic a dožil se pouhých devěťadvaceti let.

Stanislav Rolínek se narodil v roce 1902 jako čtvrté dítě v rodině zemědělské dělnice a pivovarského dělníka. Od malička se zajímal o umění, rád maloval a později ho zaujala i sochařina. V lesích u obce Bořitov vytvořil sousoší husitských osobností v nadživotní velikosti. Dílo vzbudilo velký zájem a starostu Kunštátu Františka Buriana to přivedlo na myšlenku vytvoření několika soch nedaleko obce, pro zvýšení turistické atraktivity. Nejprve pro něj Rolínek vytvořil sochu prvního prezidenta T.G. Masaryka a poté v její blízkosti v uměle vytvořené jeskyni vysochal postavy blanických rytířů. Vchod do nitra hory hlídá mohutný kamenný lev, jako symbol české státnosti. Skutečného lva Rolínek nikdy neviděl a tak jej vypracoval podle obrázku. Vůdčí postavou je jezdecká socha svatého Václava, stojící uprostřed spícího vojska. Stanislav Rolínek se svou prací spěchal, neboť věděl, že s postupující nemocí nemá příliš času. Proto jsou některé sochy opracované pouze hrubě, na detailní zpracování nebyl čas. I tak budí toho monumentální dílo úctu a obdiv.

Pověst o vojsku bojovníků spících v nitru hory, odkud vyjedou na pomoc svému lidu, je rozšířená po celém keltském světě. Hlavní legenda vznikla patrně v 15. století mezi prostými lidmi na základě události, kdy bylo podivuhodným až zázračným způsobem na jihovýchodním úpatí Blaníka u vesnice Býkovice, poraženo nepřátelské vojsko. Uvnitř hory odpočívá vojsko, které čeká, až bude českému národu nejhůře. Jeho velitelem je sám patron země České svatý Václav. Ve chvíli, kdy bude naše vlast v největší tísní, zazelená se suchý dub na Blaníku a pramen pod ním vydá tolik vody, že se studánka přeplní a voda poteče až po stráni dolů. Pak se v hoře otevře Veřejová skála, rytíři uvnitř se probudí z hlubokého spánku a pod vedením patrona české země vyrazí proti nepřátelům a v Čechách nastane opět klid a mír.

Den uvnitř hory je dlouhý jako jeden rok na povrchu. Alois Jirásek ve Starých pověstech českých píše o kováři, kterého zval neznámý rytíř z Blaníku, aby mu v hoře okoval koně. Kovář šel, a když skončil, dal mu rytíř pytel plný smetí. Ve zlosti pak kovář vysypal celý pytel pod kopcem. Když pak doma v Louňovicích, kde po něm byla celý rok shánka, vyprávěl, co se mu stalo, sáhl do pytle a nahmatal tři dukáty. Teprve v tu chvíli poznal, jakou udělal chybu, když pytel vysypal. Honem utíkal k hoře, ale nenašel ani dukáty, ani smetí.

Stanislav Rolínek se v roce 1929 vrátil léčit do sanatoria. Díky svému mimořádnému nadání byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze, ale ze zdravotních důvodů musel odejít. Zemřel 1931 v rodném domě v Bořitově.

*Zdroj textu: Zemědělský kalendář, 2017, ISBN 978-80-904388-1-1, s. 164

*Zdroj obrázků: <http://www.bing.com/images/search?q=blani%c4%8dt%c3%ad+ryt%c3%ad%c5%99i&FORM=HDRSC2>

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

SOKOVÉ

Na Sokolovské ulici ve Velkém Meziříčí stojí u plotu Zelníčkovy zahrady kámen, do kterého je vytesán kříž. Podobný kámen najdete i na druhém břehu Oslavy u pěšiny, která vede loukou pod novým nádražím.

K těmto křížům se pojí pověst o události, jen se prý sběhla v roce 1503. Tenkrát ještě v Osovém a v Křenicích stávaly tvrze a jejich majitelé byli přátelé. Osovský zeman měl syna Bořka, v Křenicích měli dceru Elišku. Děti si spolu hrávaly, měly se rády.

Přátelství otců se však časem zkalilo a rodiny se přestaly vzájemně navštěvovat. Děti se dlouhá léta neviděly, dospěly v junáka a krásnou pannu a jen ve vzpomínkách se vracely do šťastných dnů dětství.

Elišce ještě nebylo ani šestnáct let, když jí zemřela matka. Otec nevyhledával společnosti, o domácnost se starala stará Maruše a Eliška žila osaměle bez přítelkyň. Její nejmilejší zálibou byla práce na zahradě a vyjížďky na koni, kterého jí daroval otec.

Jednou si vyjela na vyjížďku už k podvečeru na své zamilované místo v Rovinách. Dívala se po kraji a ani nevěděla, že v myšlenkách se dostala blízko osovské tvrze. Náhle vyběhl z křoví pes a s divokým štěkotem se hnál ke koni. Ten se úlekem vzepjal a Eliška málem spadla. Zachytily ji však paže statného mladíka, ve kterém poznala Bořka, přítele z dětství. Oba měli z nenadálého shledání velkou radost, začali se potom tajně scházet a přátelství se změnilo v lásku. Mladí lidé ji však tajili, protože měli strach, že znepřátelení otcové by jejich schůzkám nepřáli.

Bylo starým zvykem, že na meziříčském hradě pořádali v zimě velký ples, na kterém se scházeli páni a zemané se svými rodinami ze širokého okolí.

Tak se stalo i toho roku, že na Křenice i do Osového došla pozvánka na tu slavnost. Křenický zeman si myslel, že tam aspoň najde své dceři ženicha. A Eliška s Bořkem se domluvili, že na plese řeknou rodičům, že se mají rádi.

Přišel ten slavný den. Eliška s otcem přijeli na saních do zámku. Bořek už tam čekal a hned vzal Elišku k tanci. Čas jim letěl kvapem, ani nevěděli a byla půlnoc.

Pro Elišku náhle přišel nový tanečník. Byl to Břeněk, zeman z Buče, divoký neurvalý člověk. Eliška se mu zalíbila a hned ji řekl, že druhého dne přijde do Křenic požádat otce o její ruku.

Eliška se polekala, utekla mu z kola a spěchala k otci, kterému se svěřila se svou láskou k Bořkovi. A také Bořek prozradil rodičům, koho má rád. Stará neshoda byla dávno zapomenuta a bývalí přátelé se smířili. Domů jeli společně.

Druhého dne se však na Křenice přihnál Břeněk a žádal zemana o ruku jeho dcery. Zeman mu odpověděl, že Eliška má již ženicha. Břeněk se rozzuřil a prohlásil, že Eliška musí být za každou cenu jeho. Osovští i Křenický ve strachu, aby Břeněk snad Elišku neunesl, se smluvili, že svatba musí být co nejdříve.

V obou tvrzích se peklo a uklízelo a mladí lidé byli šťastní. Vídali se denně. Čas utíkal a do svatby zbývaly už jen tři dny.

Bořek se večer vracel od své nevěsty. Když vyjel z vrat křenické tvrze, vyrazil proti němu Břeněk a vyzval ho, aby o nevěstu zápasili. Bylo tenkrát zvykem, že žádný zeman, nechtěl-li být považován za zbabělce, nesměl takou výzvu odmítnout. Bořek tedy výzvu přijal.

Smluvili se s Břeňkem, že přes vodu na sebe vystřelí tři šípy. Kdo z nich zůstane nezraněn, tomu měla Eliška připadnout.

Druhého dne ráno byli na místě. S Břeňkem přijel jeho pacholek, s Bořkem šli otec a křenický zeman. Eliška o ničem nevěděla. Byla toho dne smutna, protože se jí zdál divný sen. Stála na zahradě u

svého zamilovaného keře červených růží a trhala je. Náhle se nebe zakabonilo, zavanul ostrý vítr, zablesklo se a blesk zapálil růžový keř, který ihned shořel. Když Eliška vyprávěla sen staré Maruši, řekla jí služka, že to je zlé znamení.

Oba sokové už stáli na svých místech a napínali kuše. V tu chvíli vyběhla ven i Eliška, protože se jí zdálo, že slyší Bořkův hlas.

Spatřila oba mladíky, jak stojí proti sobě u řeky, viděla, jak vyletěla první střela a minula cíl. Znovu namířili – druhý šíp také nezasáhl. Pak pustili poslední střely.

Bořkova se zaryla do Břeňkových prsou a zároveň pak Bořek střelou Břeňkovou.

Eliška se s pláčem vrhla k umírajícímu ženichovi. Ale nebylo nic platné plakat a objímat ho, zemřel v jejím náručí.

Z velkého hoře onemocněla a v několika dnech zemřela i ona.

Na místech, kde oba sokové padli, byly zasazeny kamenné kříže, které dodnes vypravují těm, kdo jdou kolem, jak tu byly zmařeny tři mladé životy.

*Zdroj textu: *Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí*. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>